

3. Примерный уголовный кодекс США. Официальный проект Института американского права / перевод с англ. А. С. Никифорова. Москва, 1989. 304 с.

4. Дементьева Е. Е. Экономическая преступность и борьба с ней в странах с развитой рыночной экономикой (на материалах США и Германии). Москва: Ин-т научн. инф-ции по обществ. наукам; ГИЦ МВД России, 1992. 50 с.

5. Антипов В. І. Тіньова економіка та економічна злочинність: світові тенденції, українські реалії та правові засоби контролю (теоретико-методологічне узагальнення) : монографія. Вінниця: Держ. податк. адмін. України. Акад. прав. наук. НДІ фін. права. Нац. акад. держ. служби України, 2006. 1039 с.

*Кучер Олексій Володимирович,
здобувач Луганського державного
університету внутрішніх справ
ім. Е.О. Дідоренка, адвокат*

ВИКЛИК СЛІДЧИМ, ПРОКУРОРОМ: ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА НАСЛІДКИ НЕПРИБУТТЯ

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) встановив концептуально нові підходи до нормативного врегулювання правових процедур, що пов'язані із застосуванням примусових заходів, спрямованих на досягнення ефективності кримінального провадження. Вказане знаходить свій прояв, зокрема, у: виключному характері їх застосування, законодавчому окресленні підстав та умов обрання, зміни та скасування цих заходів, а також достатньо чіткій правовій регламентації порядку розгляду та вирішення відповідних питань.

За загальним правилом, заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються на підставі ухвали слідчого судді або суду. Однак КПК України передбачено виняткові випадки, коли окремі заходи застосовуються до особи слідчим або прокурором (наприклад, виклик на підставі ст. 133 КПК України).

У ст. 132 КПК України встановлено загальні для всіх заходів забезпечення кримінального провадження правила застосування і саме ці положення закону забезпечують їх єдність як правового інституту. Разом із тим, окремі види заходів забезпечення, визначені КПК України, мають таку сутність та механізм реалізації, що робить їх дещо

відмінними від загальної моделі заходів забезпечення кримінального провадження [1, с. 21].

Визначення заходом забезпечення виклику особи (глава 11 КПК України) фактично прирівняло його до заходів примусового характеру. Окремі дослідники також характеризують його саме як такий захід [2, с. 67], який є певним обмеженням прав та свобод особи. Адже після отримання повістки про виклик до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду у особи виникає обов'язок явки за викликом до визначеної службової особи у встановлений час, день, місяць, рік та місце прибуття. Особа повинна підкоритися вимозі слідчого, прокурора, відкорегувати (змінити або скасувати) свої плани та з'явитися за викликом.

У ст. 138 КПК України передбачено поважні причини неприбуття особи на виклик: 1) затримання, тримання під вартою або відбування покарання; 2) обмеження свободи пересування внаслідок дії закону або судового рішення; 3) обставини непереборної сили (епідемії, військові події, стихійні лиха або інші подібні обставини); 4) відсутність особи у місці проживання протягом тривалого часу внаслідок відрядження, подорожі тощо; 5) тяжка хвороба або перебування в закладі охорони здоров'я у зв'язку з лікуванням або вагітністю за умови неможливості тимчасово залишити цей заклад; 6) смерть близьких родичів, членів сім'ї чи інших близьких осіб або серйозна загроза їхньому життю; 7) несвоєчасне одержання повістки про виклик; 8) інші обставини, які об'єктивно унеможливають з'явлення особи на виклик.

Наслідки неприбуття особи на виклик є двох типів:

- матеріального характеру – накладення грошового стягнення (ч. 1 ст. 139 КПК України);
- особистого характеру (тобто обмеження особистої свободи) – застосування приводу (ч. 2 ст. 139 КПК України).

Як накладення грошового стягнення (глава 12 КПК України), так і застосування приводу (ст. 140–143 КПК України) можливе тільки на підставі ухвали слідчого судді, суду за наявності таких обов'язкових умов:

1) особа, яка мала прийти, була у встановленому КПК України порядку викликана (зокрема, наявне підтвердження отримання нею повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом);

2) особа не з'явилася без поважних причин або не повідомила про причини свого неприбуття.

Під час досудового розслідування злочинів у сфері службової діяльності сторона обвинувачення використовує усі доступні їй відповідно до ч. 1 ст. 135 КПК України можливості щодо здійснення виклику особи для участі у процесуальних діях (шляхом вручення

повідстки про виклик, надіслання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику по телефону або телеграмою). При цьому виникає питання щодо законності дій органу досудового розслідування, прокурора у випадку надсилання фотокопії повідстки на мобільний телефон особи за допомогою різних месенджерів (Viber, WhatsApp, Telegram) або в особистому повідомленні на акаунті у соціальній мережі.

У будь-якому випадку отримання повідстки остання повинна містити відомості, передбачені ст. 137 КПК України:

1) прізвище та посада слідчого, прокурора, слідчого судді, судді, який здійснює виклик;

2) найменування та адреса суду або іншої установи, до якої здійснюється виклик, номер телефону чи інших засобів зв'язку;

3) ім'я (найменування) особи, яка викликається, та її адреса;

4) найменування (номер) кримінального провадження, в рамках якого здійснюється виклик;

5) процесуальний статус, в якому перебуває викликана особа;

6) час, день, місяць, рік і місце прибуття викликаної особи;

7) процесуальна дія (дії), для участі в якій викликається особа;

8) наслідки неприбуття особи за викликом із зазначенням тексту відповідних положень закону, в тому числі можливість застосування приводу, та здійснення спеціального досудового розслідування чи спеціального судового провадження;

9) передбачені цим Кодексом поважні причини, через які особа може не з'явитися на виклик, та нагадування про обов'язок заздалегідь повідомити про неможливість з'явлення;

10) підпис слідчого, прокурора, слідчого судді, судді, який здійснив виклик.

Нерідко трапляються випадки, коли стороною обвинувачення не зазначено у повідстці процесуальний статус особи, яку викликають. Зокрема, такого виду виклики надсилають особам, яким планують вручити письмове повідомлення про підозру у вчиненні службового злочину (однак зазначений статус не вказують, щоб особа не мала страху з'являтися до правоохоронних органів).

Крім того, слідчий (детектив) або прокурор іноді не вказують у повідстці процесуальну дію, для участі в якій викликається особа. Указане, за звичай, відбувається з метою заплутати сторону захисту та позбавити можливості здійснення якісної підготовки до того чи іншого виду слідчої чи іншої процесуальної дії.

На наш погляд, незазначення у повідстці будь-якого виду обов'язкових даних виключає обов'язок явки за викликом особи, якій її вручено.

Зокрема, вказаний обов'язок не виникає у випадку отримання повістки про виклик або повідомлення про нього іншим шляхом пізніше, ніж за три дні до дня, коли особа зобов'язана прибути за викликом.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що ступінь обмеження прав особи у разі її виклику до слідчого (детектива), прокурора є незначним порівняно з іншими заходами забезпечення кримінального провадження. Указаний захід є одним із небагатьох, які застосовуються стороною обвинувачення без додаткового судового дозволу, у зв'язку із чим питання щодо правомірності його застосування покладаються виключно на слідчого та прокурора. З метою уникнення зловживань та забезпечення максимального дотримання принципу законності прав та свобод особи необхідною є чітка законодавча регламентація такого заходу.

Список використаних джерел

1. Завтур В. А. Особливості доказування при розгляді та вирішенні слідчим суддею та судом клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2017. 225 с.
2. Бондаренко О. Виклик особи за кримінальним процесуальним законодавством України. *Вісник прокуратури*. 2013. №12. С. 61-67.
3. Янович Ю. П. Функціональне призначення захисника в кримінальному провадженні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Право*. 2013. № 1082. Вип. 16. С. 200–203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKHiPR_2013_1082_16_51.

Кочат Катерина Миколаївна,
здобувач ступеня вищої освіти
магістра за спеціальністю «Право»
Національної академії внутрішніх
справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Одним із найдавніших видів використання тваринного світу сміло можна назвати полювання. Незважаючи на те, що полювання вже давно набуло спортивного характеру, стало своєрідним видом відпочинку, воно й досі залишається одним із видів діяльності, що